

25. marts 2021

Landbrugsstyrelsen
miljobio@lbst.dk
cc: megevi@lbst.dk

Vedr. Høring af bekendtgørelse om næringsstofreducerende tiltag og dyrkningsrelaterede tiltag i jordbruget for planperioden 2021/2022 – J.nr. 20-120-000005

Kære Departement

Herunder finder I bemærkninger fra Foreningen for Reduceret jordbearbejdning i Danmark (FRDK).

Vi undres over det snævre valg af dyre og primært langsomtvoksende arter blandt de kvælstoffikserende arter, der nu tillades.

Vores væsentligste konkrete kommentar er dog, at cikorie mangler blandt de arter, der kan udsås i blanding med de kvæstoffikserende arter. Se pkt 5 i vedlagte.

Med venlig hilsen

Hans Henrik Pedersen
Projektchef
Foreningen for Reduceret jordbearbejdning i Danmark
Mobil 2171 7737
E-mail: hhp@frdk.dk

FRDK, Foreningen for Reduceret jordbearbejdning i Danmark
Industrivænget 22, DK-3400 Hillerød
CVR: 25057481
T: +45 3066 4072, E: info@frdk.dk

Vedr. UDKAST til Bekendtgørelse om næringsstofreducerende tiltag og dyrkningsrelaterede tiltag i jordbruget for planperioden 2021/20221)

Kommentarer fra FRDK.

1. Såning af vintersæd efter efterafgrøder

§ 3 stk 1

"Arealer med efterafgrøder, der anvendes til opfyldelse af planperiodens efterafgrødekrav, skal også efterfølgende i planperioden anvendes til dyrkning af en forårssået afgrøde, eller udlægges med blomsterbrak eller bestøverbrak"

Bør ændres til :

"Arealer med efterafgrøder, der anvendes til opfyldelse af planperiodens efterafgrødekrav, skal også efterfølgende i planperioden anvendes til dyrkning af en forårssået afgrøde, eller udlægges med blomsterbrak eller bestøverbrak. Såfremt efterafgrøden afsluttes sent efterår jf § 9, så kan efterafgrøden efterfølges af en efterårssået afgrøde"

Begrundelse.

For efterafgrøder, der afsluttes sent efterår, bør det være muligt at etablere en vinterafgrøde f.eks. vinterhvede eller vinterrug.

På bedrifter, der praktiserer direkte såning, vil dette være en mulighed i en del år, og dette kan på ingen måde give en større kvælstofudvaskning, end hvis marken pløjes og ligger sort til foråret.

2. Uforståelig reference

§ 9. "Efterafgrøder må tidligst nedpløjes, nedvisnes eller på anden måde destrueres den 20. oktober 2021, jf. dog stk. 2. Stk 2."

Er der fejl i referencen " stk. 2. Stk 2.". Vi forstår den ikke.

3. Mellemafgrøder

§ 10.

Det bør være tilladt at tilføje flere arter til mellemafgrøder. Eksempelvis kan honningurt, boghvede og hør sikre større biodiversitet. De tre arter blomster hurtigt og vil sikre flere sensommerblomster til bestøvere. Vi foreslår, at det til tilføjes, at en mellemafgrøde kan bestå af 25% frø af andre arter.

4. Såning af vintersæd efter braklægning

§ 12 stk 3

"3) braklægningen umiddelbart efterfølges af en forårssået afgrøde, eller arealerne bibeholdes som brakarealer i det efterfølgende kalenderår"

Bør ændres til :

" 3) braklægningen umiddelbart efterfølges af en forårssået afgrøde eller en efterårssået afgrøde, eller arealerne bibeholdes som brakarealer i det efterfølgende kalenderår"

Begrundelse.

For brakareal, der afsluttes sent efterår, bør det være muligt at etablere en vinterafgrøde fx vinterhvede eller vinterrug. Vintersæd, kan ikke øge udvaskningsrisiko. Vintersæd vil tværtimod optage kvælstof.

FRDK, Foreningen for Reduceret jordbearbejdning i Danmark

Industrivænget 22, DK-3400 Hillerød

CVR: 25057481

T: +45 3066 4072, E: info@frdk.dk

5. Brug af cikorie som partner til kvælstoffikserende arter

§ 15. Efterafgrødeblandinger med kvælstoffikserende arter

"Efterafgrødeblandinger med kvælstoffikserende arter og følgende ikke fikserende efterafgrøder: Korsblomstrede afgrøder, korn, græs eller honningurt, kan anvendes som alternativ til efterafgrøder, hvis"

Bør ændres til:

"Efterafgrødeblandinger med kvælstoffikserende arter og følgende ikke fikserende efterafgrøder: Korsblomstrede afgrøder, korn, græs, honningurt **eller cikorie**, kan anvendes som alternativ til efterafgrøder, hvis"

Begrundelse

Flere af de kvælstoffikserende arter i bilag 3 er langsomtvoksende og kræver etablering allerede i april eller maj for at opnå en god vækst i efteråret. Blandingspartnere i form af korsblomstrede afgrøder, korn og honningurt vil udvikle sig alt for kraftig ved udsåning i foråret. Cikorie er meget velegnet til udsåning sammen med korn, hvor den kan udvikle sig under kornet for så efter høst at starte den ønskede kraftige vækst.

6. Landmænd bør selv kunne blande

§ 15 stk 4

Det er meget ufleksibelt, at der kun kan benyttes færdigblandinger. Forhold på landbrug varierer meget herunder jordtyper og sædskiftsygdomme. Derudover kan sæsoner udvikle sig forskelligt fx ved sen høst. Derfor er der ikke en enkelt eller få blandinger, der vil være optimale for ret mange.

Det er desuden fordyrende for landmanden, at han ikke kan indkøbe arterne hver for sig og blande selv. Løsningen vil få langt større succes, hvis landmanden kan tilpasse blandingen til den enkelte mark og den enkelte sæson.

7. Præcisionslandbrug og brug af kvælstoffikserende arter

§ 17 stk 6

"Et areal, hvorpå der har været udført præcisionslandbrug i planperioden 2020/2021, kan tillige anvendes til etablering af efterafgrøder, jf. § 3, stk. 2, eller mellemafgrøder, jf. § 10, eller til tidlig såning af vintersæd, jf. § 14, med henblik på opfyldelse af krav om efterafgrøder i planperioden 2021/2022".

Bør ændres til

"Et areal, hvorpå der har været udført præcisionslandbrug i planperioden 2020/2021, kan tillige anvendes til etablering af efterafgrøder, jf. § 3, stk. 2, eller mellemafgrøder, jf. § 10, eller til tidlig såning af vintersæd, jf. § 14, **eller til etablering af efterafgrødeblandinger med kvælstoffikserende arter jf. § 15** med henblik på opfyldelse af krav om efterafgrøder i planperioden 2021/2022".

Begrundelse

Kvælstoffikserende efterafgrøder har mindst samme kvælstofreducerende effekt som andre efterafgrøder.

Øvrige generelle kommentarer:

Vedr. § 6. Afgrødetyper.

Vi anser det som en meget stor ulempe, at valget af arter til efterafgrøder er begrænset til korsblomstrede afgrøder, korn, græs, honningurt og cikorie samt frøgræs. De nye arter, der er tilføjet (klinge, hjulkrone og morgenfrue) er ikke særligt interessante, da frø af disse arter er meget dyre, og da vi også vurderer, at alle tre arter kan udvikle sig til ukrudt.

De mest oplagte arter, der burde tillades er olieør, boghvede og flere kvæstoffikserende arter, end de få og dyre arter, der fremgår af bilag 3. Disse arter kan ikke i renbestand sikre kvælstofopsamling. Men de har mange andre gavnlige effekter, og sammen med kvælstofopsamlende arter er der ikke øget risiko for udvaskning.

Påvirkning af sygdoms og skadedyrsangreb

I store områder af landet vil det samlede efterafgrødekrav nærme sig 50 pct. (pligtige eftergrøder + husdyr-efterafgrøder + målrettede efterafgrøder). Med et meget lille udvalg af mulige arter, er der stor risiko for, at der vil opstå sædskiftesygdomme (f.eks. kålbrot) og øgede angreb af rapsjordlopper, der er en stor udfordring for rapsdyrkingen. Den store udbredelse af olieræddike har også medført øget behov for bekæmpelse af en række andre tabsvoldende bladsvampe og skadedyr. Grøntsagskonsulenter rapporterer om stigende angreb af blandt andet kålfluer, skulpesnudebiller, hvide fluer, glimmerbøsser, kålmøl, kålbladhvepse, kålmellus og rapsfluer.

Der er derfor stadig et stort behov for at supplere efterafgrødeblandinger med flere arter, der ikke tilhører korsblomstfamilien.